

Stocksund 4 augusti, 2025
Utbildningsdepartementet
Diarienummer U 2025/01015

Remissyttrande från Atvexa AB över Delbetänkandet SOU 2025:37, Skärpta villkor för friskolesektorn

Om Atvexa

Atvexa AB är Sveriges tredje största friskolekoncern med cirka 4 000 medarbetare och 17 000 barn och elever i våra 164 förskolor och 39 grundskolor. Bolaget grundades 2009 och har sitt huvudkontor i Stocksund, där åtta medarbetare arbetar.

Atvexas verksamhet är organiserad utifrån 19 självständiga dotterbolag – 17 i Sverige, ett i Tyskland och ett i Norge. Alla våra grundskolor finns i Sverige. Inom dotterbolagen finns en stor pedagogisk mångfald med olika inriktningar, från montessori till idrotts- och matematikprofilerade verksamheter.

Några av våra dotterbolag är små och fungerar som ensam huvudman för sina verksamheter, medan andra dotterbolag har flera huvudmän inom sin organisation. Totalt företräder Atvexa AB 46 huvudmän som verkar inom vår koncern.

Dessa huvudmän är följande:

- AB Nyfiket Lärande, Sollentuna
- Aktiebolaget Videdals Privatskolor
- Bastasjö Friskola AB
- Bastasjö Förskola AB
- Brunnby Skolan M-I HB
- Byängsskolan AB
- Chevlinge AB
- Engelska Franska Förskolan AB
- Engelska Skolor och Förskolor i Sverige AB
- ESF Skarpnäck AB
- Friskolan Asken Aktiebolag
- Friskolan Svettpärlan AB
- Förskolan Metapontum AB
- Förskolorna Framtidsfolket AB
- Förskolorna Framtidsfolket Cosmos AB
- Gyatrollets förskola Aktiebolag
- Hagmarken Förskola/Skola AB
- Karlskrona Montessorifriskola AB
- Kingelstad Byskola Handelsbolag
- MA Vätterosen AB
- Metapontum AB
- MMC Education AB
- Montemini Hbg's Montessoriskola AB
- Montessori Ekhagen Ulricehamn AB
- Montessori förskolor och skolor i Sverige AB
- Montessori i Norrtälje AB
- Montessoriförskolan Björken AB
- Montessorihuset Saltsjö-Boo AB
- Mosebacke Förskolor AB
- Mybe AB
- Måbra Förskolor AB
- Måbra Förskolor Sollentuna AB

- Pilgrimsskolan AB
- Rälsen AB
- Sagogården AB
- Skrattegi Förskolor & Utbildning AB
- Stella Montessori AB
- Södervikskolan AB
- The Tanto School AB
- TP Förskolor AB
- Trollhättans Montessoriskola AB
- ULNA AB
- Unike Förskolor AB
- Vallentuna Friskola AB
- Vaxholms Montessori Ek. För.
- Wåga & Wilja Förskolor AB
- Ängdala Skolor AB
- Ängvikens förskola i Höllviken AB
- Österåkers Friskola AB

Vår verksamhet har hög kvalitet

Vi genomför årliga mätningar vars resultat redovisas i vår Kvalitetsrapport¹. Denna rapport ger en samlad bild av hur elever, vårdnadshavare och medarbetare upplever våra verksamheter. Årets rapport visar bland annat att:

- ✓ 93 % av medarbetarna trivs med sitt arbete och 92 % är stolta över att arbeta på Atvexa.
- ✓ 91 % av vårdnadshavarna upplever att deras barn trivs i Atvexas förskolor.
- ✓ 85 % av vårdnadshavarna är nöjda med våra skolor.
- ✓ 83 % av eleverna i årskurs 5 och 71 % i årskurs 8 är nöjda med sina skolor.
- ✓ Våra betygsavvikelser ligger i nivå med eller under genomsnittet jämfört med andra skolhuvudmän

Kvalitetsrapporten finns att läsa på Atvexas webbplats för den som vill fördjupa sig i vårt kvalitetsarbete och kvalitetsresultat.

Atvexas ägare

Atvexas huvudmän och ägare är Peter Weiderman och Lars Brune som tillsammans kontrollerar strax över 80 procent av ägandet av bolaget. Peter och Lars grundade Atvexa 2009. Utöver dem är några andra av de större ägarna före detta anställda. Det finns också en mindre grupp medarbetare som har mindre ägarandelar. Samtliga är svenska medborgare, bosatta och skattskyldiga i Sverige.

Atvexas ståndpunkter till utredningens förslag

Barn är olika och behöver olika typer av skolor. Därför måste det finnas en bredd av pedagogiska inriktningar, arbetssätt och värdegrundsmässiga profiler bland landets skolor och förskolor. Det är genom att möta varje barn där det befinner sig, utifrån sina unika behov, som vi kan skapa en verkligt likvärdig skola. I detta spelar mångfald, innovation och valfrihet en avgörande roll. Här har rätten att välja förskola och skola ett mycket starkt stöd hos såväl vårdnadshavare som allmänhet.

Vår kritik mot utredningens förslag baseras huvudsakligen på följande punkter:

- Utredningen har inte visat att de påstådda problem som finns i dagens skolsystem har sin grund i just friskolebranschen
- Förslagen strider mot proportionalitetsprincipen
- Förslagen utgör ett hot mot valfrihet, mångfald och innovation inom skolområdet

¹ <https://www.atvexa.se/wp-content/uploads/Kvalitetsrapport-2025.pdf>

- Förslagen innebär en ökad administrativ kostnad och därmed mindre resurser till eleverna
- Utredningen har inte visat att dess förslag kommer att öka kvaliteten i skolan.
- Utredningen har inte förmått definiera vad som är kvalitet i skolan.

Atvexas kommentarer till utredningens olika förslag

Atvexa ställer sig bakom Almega Utrednings remissyttrande i sin helhet, men vi vill komplettera med synpunkter på tre av utredningsförslagen utifrån vår synvinkel.

Förslag om villkor för vissa riktade statsbidrag med kvalitetshöjande syfte

Utredningens förslag att koppla mottagandet av statsbidrag till ett förbud mot värdeöverföringar är enligt Atvexa principiellt onödigt och orimligt. Det finns redan idag ett tydligt och fungerande system för statsbidragen och hur de används, med återrapportering till Skolverket som kan kräva tillbaka pengarna om de inte använts på rätt sätt.

Förslaget riskerar att slå oproportionerligt hårt mot hela den fristående sektorn – både små och stora aktörer – trots att det i praktiken syftar till att komma åt ett mycket begränsat antal problematiska fall. För fristående skolor och förskolor, där statsbidragen ofta är avgörande för utvecklingsarbete, innebär förslaget en direkt risk för försämrad kvalitet, då skolor exempelvis kan tvingas säga upp personal med större barngrupper som följd, kanske behöva minska elevhälsans närvaro eller dra ner på kompetensutveckling. I värsta fall kan den försämrade ekonomin leda till nedläggningar. Det särskilt allvarliga är att även välfungerande verksamheter med gott förtroende bland vårdnadshavare och elever skulle kunna drabbas, inte på grund av kvalitetsbrister utan på grund av sin driftsform.

Dessutom innebär förslaget att huvudmän som väljer att ta emot statsbidrag ställs inför ett orimligt val: att antingen avstå medel som ska gå till lärarlöner, läromedel och specialpedagogiska insatser – eller avstå från möjligheten att göra legitima värdeöverföringar. Det strider mot principen om likvärdiga villkor för olika huvudmän och är i praktiken diskriminerande mot aktiebolagsformen, trots att den i sig inte säger något om kvaliteten på verksamheten. Statsbidrag är en naturlig och viktig del av skolfinansieringen och ska inte villkoras på det här sättet.

Atvexa delar självklart målet att alla skolor ska hålla hög kvalitet och att brister ska kunna åtgärdas snabbt och effektivt. Men att använda ett generellt värdeöverföringsförbud som styrmedel är både trubbigt och felriktat. Förslaget riskerar att undergräva tilliten till det offentliga åtagandet, försämma incitamenten för långsiktig utveckling och försvåra för både nya och etablerade huvudmän att driva kvalitativ verksamhet. Även Skolinspektionen har synpunkter på utredningsförslaget och skriver i sitt remissyttrande att förslaget är otydligt och kan skapa tillämplighetsproblem.

Atvexa avstyrker förslaget i sin helhet. Fokus bör i stället ligga på att effektivisera tillsynen och skärpa användningen av redan existerande sanktionsverktyg.

Förslag om införande av förbud mot vinstutdelning och andra värdeöverföringar

Värdeöverföring enligt skollagen ska enligt utredningens förslag avse "alla affärshändelser som medför att förmögenheten i en enhet minskar och som inte är av rent affärsmässig karaktär för enheten". Detta omfattar enligt utredningen bland annat vinstutdelning, koncernbidrag, försäljning av egendom till underpris, förvärv av egendom till överpris samt överföring av ett överskott av kommissionärsverksamhet i en enhet till ett kommittentföretag. Värdeöverföring ska enligt utredningens förslag i vissa fall förbjudas.

Atvexa är en av de koncerner i den svenska friskolesektorn som bedriver sin verksamhet i kommission. Atvexa räknas som ett kommittentföretag (kommittent) och våra dotterbolag som kommissionsföretag (kommissionärer). Dotterbolagen ingår i en kommissionärsgrupp som tillsammans bildar en momsgrupp. När det gäller överskott av kommissionärsverksamhet vill Atvexa framhålla följande:

Inom utbildningskoncerner kan en kommissionärsgrupp användas för att underlätta ett effektivt och samordnat resursutnyttjande mellan koncernens olika bolag, utan att det uppstår onödiga merkostnader. Inom en sådan struktur kan ett bolag i koncernen agera i eget namn men för ett annat koncernbolags räkning. Det innebär att en tjänst som i praktiken tillhandahålls internt mellan bolag inom koncernen inte anses utgöra en momspliktig transaktion, eftersom det skattemässigt betraktas som en intern omfördelning snarare än en försäljning mellan självständiga parter.

Detta är särskilt relevant inom utbildningssektorn där verksamheten är undantagen från momsplikt och därmed saknar avdragsrätt för ingående moms, detta gör att momsen istället blir en extra kostnad på 25 procent. När exempelvis stöd- och administrationspersonal är anställda i ett bolag men arbetar för flera skolbolag inom koncernen, skulle en traditionell fakturering av dessa tjänster med moms innebära en faktisk kostnadsökning för mottagande bolag. Genom att i stället organisera samarbetet via en kommissionärsgrupp kan resurser delas mellan bolagen utan att moms behöver tas ut, vilket förhindrar att en icke-avdragsgill momsbelastning uppstår.

Kommissionärsgruppen bidrar därmed till att skapa likvärdiga förutsättningar för effektiv drift och samarbete inom koncernen, utan att påverka momsbasen eller snedvrida konkurrensen i förhållande till andra aktörer.

För att kommittenten ska ha rätt att redovisa och beskattas för ett överskott i ett kommissionärsföretag krävs, ur inkomstskatteperspektiv, att hela överskottet överförs från kommissionären till kommittenten. Om kommissionärsföretaget omfattas av ett värdeöverföringsförbud finns en risk att det inte längre kan ingå i kommissionärsgruppen ur skatterättslig synvinkel. Det medför också en ökad osäkerhet kring om den skatterättsliga kommissionsstrukturen kan upprätthållas, vilket i förlängningen skulle kunna äventyra rätten till avdrag för samtliga bolag i gruppen.

Motsvarande osäkerhet finns vad beträffar mervärdesskatt. Det är oklart vad ett värdeöverföringsförbud får för konsekvenser för kommissionärsföretag som bildat en momsgrupp. Det är inte uteslutet att det föreslagna regelverket kan tolkas så att momsgruppen måste upplösas, helt eller delvis, om ett av företagen omfattas av ett värdeöverföringsförbud. En upplösning av en momsgrupp kommer att leda till väsentligt högre momskostnader för de berörda företagen. Detta skulle dessutom öka skillnaden mellan kommunala och fristående verksamheter. Idag får kommunala skolor full momskompensation medan friskolor får ett schablonbelopp som redan i dag inte täcker momskostnaderna.

För att undanröja ovanstående oklarheter måste det klargöras att avsikten med det föreslagna regelverket inte är att ett värdeöverföringsförbud ska medföra några skatterättsliga förändringar eller konsekvenser.

Atvexa avstyrker förslaget i sin helhet och hänvisar till övriga delar under den här punkten i utredningen till Almega Utbildnings remissvar, där vi delar Almegas synpunkter.

Förslag om krav på införande av särredovisning

Konsekvenser av särredovisning – erfarenheter från Norge

I januari 2023 infördes en lag i Norge som innebär att alla privata förskolor måste bedrivas som enskilda aktiebolag, huvudskälet till den nya lagen var att öka insyn och transparens i verksamheterna med högre kvalitet som mål. Därmed är det inte längre tillåtet att samla flera förskolor inom samma aktiebolag. Atvexa, som genom vårt norska dotterbolag ULNA driver 24 förskolor i Norge, tvingades omorganisera till 24 separata aktiebolag, med individuell redovisning och revision för varje förskola.

Konsekvenserna har varit betydande. Varje förskola har belastats med ca 120 000 norska kronor i omställningskostnad, samt ca 100 000 norska kronor årligen i löpande administrativa kostnader. För Atvexa innebär det en engångskostnad på totalt 2,84 miljoner norska kronor och därefter en årlig merkostnad för administration på ytterligare 2,4 miljoner norska kronor. Det här är pengar som går till administration istället för att användas till att öka kvaliteten i verksamheten.

Om detta införs i Sverige

Om ett krav på särredovisning införs skulle konsekvenserna bli omfattande – inte bara ekonomiskt utan också i hur vi förstår och styr mot kvalitet. Förslaget fokuserar enbart på hur resurser används och till vad, snarare än vilka resultat de faktiskt leder till. Det centrala måste vara vad insatta resurser ger för utfall: elevernas kunskapsutveckling, medarbetares arbetsmiljö och trivsel samt skolans eller förskolans samlade kvalitet.

Skolinspektionen lyfter i sitt remissyttrande att sambanden mellan resurser och kvalitetsbrister är komplexa. Att resurserna är otillräckliga är inte alltid den avgörande orsaken – bristande rutiner, otillräcklig kompetens, svag styrning eller okunskap om regelverk kan i sig leda till sämre kvalitet. De varnar också för att ett system med särredovisning kan kräva resurskrävande utredningar av dessa komplexa samband, vilket i sin tur riskerar att försvåra tillsynsarbetet.

För Atvexa skulle ett liknande system innebära stora merkostnader. Vi driver i dag 39 grundskolor i Sverige, och om varje skola belastas med motsvarande administrativa krav skulle det innebära en extrakostnad på cirka 3,9 miljoner kronor per år. Om även våra 126 förskolor omfattas, ökar den totala löpande kostnaden till över 16,5 miljoner kronor årligen. Det motsvarar åtskilliga miljoner som annars kunde ha använts till exempelvis lärare, elevhälsa och skolböcker. Idag går de här resurserna till undervisning och elevnära stöd – men i ett nytt system skulle de omfördelas till administration, utan att ge någon garanti för ökad kvalitet i undervisningen.

För exempelvis en mindre skola som Atvexas Kingelstad Byskola i Helsingborgs kommun, som har sammanlagt 90 barn och elever i förskola och åk F-6, skulle särredovisning betyda att omkring 100 000 kronor per år går till redovisning och revision – pengar som i stället hade kunnat räcka till fler böcker till

alla skolans och förskolans elever, full utrustning till idrottssalen eller fler i skolutflykter och möjlighet till mer kompetensutveckling.

Rektorn på Kingelstad Byskola är redan idag mycket noggrann med användningen av skolpengen för att så mycket som möjligt ska gå till det pedagogiska uppdraget – inte till administration. Ett krav på särredovisning skulle direkt motverka detta.

Om motsvarande krav införs för alla fristående skolenheter i Sverige, skulle det handla om ett mycket stort antal förskolor och skolor som tvingas till separat bokföring, redovisning och revision. Det rör sig då om hundratals miljoner kronor årligen som tas direkt från skolpengen – medel som i stället borde gå till undervisning, läromedel, elevhälsa och fler vuxna i klassrummet. Resultatet blir att pengar som avsatts för barns och elevers lärande försvinner in i administrativa system och kostnader som inte tillför någon som helst pedagogisk nytta.

Atvexa avstyrker förslaget med hänvisning till våra erfarenheter från Norge, vilka visar tydligt att särredovisning per enhet innebär att betydande resurser försvinner från barn och elever och istället går till administration, redovisningsbyråer och revisorer. Vi vill med kraft avråda från att införa en liknande reglering i Sverige. Skolpengen ska gå till utbildning, inte till bokföring och arvoden till revisionsbolag.

Atvexas slutsatser

Friskolereformen har funnits i över 30 år. Den har gett alla, oavsett ekonomisk och social bakgrund, möjlighet att välja skola. Den har tillfört svensk skola innovationer och gjort det möjligt för lärare och rektorer att byta arbetsgivare utan att behöva byta yrke. Reformen har ett starkt stöd bland allmänheten, men samtidigt finns flera kritiska röster. Kritiken bygger oftast på påståenden som saknar grund i verkligheten. Visst finns det problem inom svensk skola, både i kommunala och fristående skolor, men att fokusera på att försvåra de fristående huvudmännens verksamhet är inte en väg framåt. Det är också viktigt att påminna om att de samlade utdelningarna från alla aktiebolag inom skolbranschen uppgår till cirka en promille, det vill säga en tusendel av skolans totala kostnader. När det gäller Atvexa har vi hittills inte gjort några vinstutdelningar inom vår verksamhet.

Atvexa vill avsluta det här remissyttrandet med följande perspektiv.

Hot mot mångfald valfrihet och kvalitet

Vi på Atvexa motsätter oss majoriteten av utredningens förslag eftersom de hotar grundläggande värden kring mångfald och kvalitet. Förslagen riskerar att kraftigt begränsa det fria skolvalet, minska mångfalden av pedagogiska inriktningar och försvåra för fristående huvudmän att bidra till utveckling och kvalitet i svensk skola.

Utredningen föreslår omfattande strukturella förändringar som i praktiken utestänger aktiebolag som huvudmän – trots att cirka 80 procent av friskolornas elever i dag går i sådana skolor. Detta riskerar att slå hårt mot elever, föräldrar och medarbetare.

Saknas underlag för långtgående förändringar

Utredningen har inte påvisat något strukturellt problem i dagens system som skulle kunna motivera de långtgående åtgärder utredningen föreslår. Tvärtom visar både forskning² och tillgänglig statistik att fristående skolor – med lägre resurser per elev – uppvisar lika goda eller bättre resultat än kommunala skolor. Det gäller både nationella prov i grundskolan och internationella kunskapsmätningar som PISA³ och TIMSS⁴. Det finns också forskning⁵ som visar att friskolor använder skattepengarna på ett effektivare sätt.

Vi ser också hur fristående huvudmän kan bidra med viktiga investeringar i nya skolor – investeringar som annars skulle belasta kommunernas budget. Ett exempel är Atvexas satsning tillsammans med byggbolag i Norrtälje, där vi investerade 170 miljoner kronor i en ny Montessoriskola som öppnade i augusti 2024 och den redan är fullbelagd och mycket efterfrågad. Nu har vi även påbörjat bygget av en ny skola i Täby Park, ett helt nytt bostadsområde i kommunen, med en investering på cirka 400 miljoner kronor. Genom dessa initiativ kan kommunerna i stället använda sina skattemedel till andra angelägna områden, som exempelvis äldreomsorg.

Mer administration – mindre undervisning

Flera av utredningsförslagen – exempelvis kravet på särredovisning – innebär att skolpengen i större utsträckning skulle behöva användas till administration istället för undervisning. Det är olyckligt, eftersom resurserna i stället borde gå till det som gör skillnad för barn: undervisningskvalitet, trygghet och pedagogisk utveckling.

Valfrihet ger möjligheter

Vi vill också understryka att valfrihet inte är ett hot mot likvärdighet – utan ett verktyg för att uppnå den. Föräldrars möjlighet att välja och skolors frihet att anpassa undervisningen efter lokala förutsättningar är avgörande för ett starkt och inkluderande skolsystem.

Både fristående och kommunala skolor har en självklar plats i vårt skolsystem. De föreslagna förändringarna riskerar att ta oss i motsatt riktning.

Behov av helhetsperspektiv

Avslutningsvis vill vi betona att denna utredning inte kan ses isolerat. Regeringen har presenterat flera andra förslag som också påverkar friskolesektorn negativt. Vi på Atvexa är bekymrade över att det saknas ett helhetsperspektiv – det behövs en samlad politik som utgår från barnen och elevernas bästa, och som värnar om mångfald, kvalitet och valfrihet i svensk skola.

För Atvexa AB

Vd Johan Kyllerman

² https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/valfard-och-offentlig-sektor/utfallskvalitet-inom-offentlig-och-privat-valfard_1228367.html

³ <https://www.skolverket.se/sok-publikationer/publikationsserier/rapporter/2023/pisa-2022>

⁴ <https://www.skolverket.se/sok-publikationer/publikationsserier/rapporter/2024/timss-2023>

⁵ https://skattenytta.se/wp-content/uploads/2022/08/Skattenytta-i-skolan_20220819.pdf